

Rudarji in podjetniki dosegli sporazum.

OHIO, INDIANA IN ILLINOIS V NEW YORKSKEM SPORAZUMU.

TO JE ZAGOTOVILO, DA SPOMLADI NE PRIDE DO STAVKE V MEHKO-PREMOGOVNI INDUSTRIJI. — DRUGA OKROŽJA BODO SKORO GOTOVO SLEDILA.

New York, 23. jan. — Med uradniki "United Mine Workers of Amerika" in zastopniki podjetnikov iz Ohio, Indiane in Illinois, je prišlo danes do sporazuma glede mezdne lastvice, ki ima služiti kot vzorec za vse druge mehko-premogovne okraje v Zedinjenih državah pri pogajanjih med delavci in podjetniki.

Sporazum je bil sicer dosežen na seji odseka in potrebuje še odobritve celotne konference, predno bo veljaven kot pogodba, toda splošno se priznava, da se bo to formalnost izpolnilo že na jutrajšnji seji brez vsakih nepravil ali nadaljnjih pregovarjanj.

V sporazumu so pristali podjetniki iz Ohio, Indiane in Illinois, ki predstavljajo 36 procentov od celotnega letnega mehko-premogovnega produkta, ki znaša 500,000,000 ton. Ta sporazum ko služil kot temelj za pogajanja v ostalih rudnikih, ki proucirajo 64 procentov vsega mehkega premoga.

Pogoji sporazuma se bodo objavili, dokler ne podpišejo pogodbo vsi člani konference, okrog 60 po številu. Glasom pravil konference mora biti odobritev soglasna.

Edini namig glede vsebine sporazuma je dal ohijski operater Michael Gallagher, ki je predsednik konference, ko je dejal, da se novi sporazum ne loči dosti od obstoječega, ki premine 1. aprila.

Njegova izjava in neuradne opombe, ki so jih podali predstavniki obeh pogajevalnih strank bi dale misliti, da so glavne točke sporazuma sledeče:

1. Da ostane sedanja meza od ure \$7.50 za 8-urno delo in da ostane plača za kontraktne rudarje \$1.08 od tone.

2. Da bo kontrakt ostal v veljavi le eno leto in ne dve, si je prizadevala rudarska unija.

3. Da se razne delovne spore, ki so lastni posameznim okrajem so z ozirom na njih posebne razmere, prepusti zastopnikom obeh strani v dotičnem okraju.

Kot se zatrjuje, predstavniki rudarjev zahteve za šest-urni delovnik in petdnevni teden sploh niso resno urgirali, akoravno se je te zahteve formalno predložilo na seji, ki se je vršila preteklo soboto.

Splošno se tudi zatrjuje, da se valed večkrat izražena strahu, da bi se pogodbenike moglo prosekutirati na podlagi Shermanovega zakona, ne bo prav nič odlašalo s podpisom sporazuma.

Pomanjkanje avtomobilov. C. W. Nash iz Kenosha, izdelovalec Nash avtomobilov, ki se nahaja tukaj, da prisostvuje avtomobilski razstavi, napoveduje da bo v teku šestih mesecev nastalo veliko pomanjkanje novih avtomobilov. Pomanjkanje pravi, da bo še večje, kot je bilo za časa vojne. Pač dobra prorokba, samo če se bo uresničila.

Vetrarj je govoril pred tujkajšjo trgovsko zbornico D. W. Morrow od J. P. Morgan Co. iz New Yorka. Rekel je, da mora Amerika bolj spoznavati od vojne utrjene evropske narode ter jim pomagati na noge. Vojna, je rekel, je pustila Ameriko v najboljšem finančnem položaju in zato je treba ustvariti trgovske odnose, ki bodo koristili vsem Evropi in nam.

Zarota proti komunistom?

ZASTOPNIK "AMERICAN DEFENSE SOCIETY" SE JE SAM VDELEŽIL ZBOROVANJA KOMUNISTOV V BRIDGEMAN, MICH.

Washington, 23. jan. — Frank P. Walsh, odvetnik, ki bo zagovarjal 21 komunistov, ki so oti prijeli v pogonu na zborovanje "Workers Party" v Bridgeman, Mich., bo danes zahteval pred najvišjim sodiščem columbijskega distrikta, da prisili Roberta W. Whitney-a, zastopnika "American Defense Society" k odgovarjanju na vsa vprašanja, ki mu jih stavi ali pa da se ga obtoži preziranja sodne oblasti.

Do tega sklepa je prišel Walsh lani potem, ko Whitney ni hotel odgovarjati na vprašanja, ki mu jih je staval.

Ako sodišče odloči, da mora Whitney odgovoriti na vsa stavljena vprašanja, ne bo le on prisiljen odgovarjati temveč smatra se možnim, da bosta mirala odgovarjati na vprašanja tudi W. J. Burns, načelnik preiskovalnega urada v zveznem justičnem departamentu, in na G. E. Harris, agent justičnega departamenta ali pa biti obtožena preziranja sodne oblasti.

Vprašanje, na katero hoče imeti Walsh odgovor, je: Ali je justični departament dal povod za zborovanje v Bridgeman, ki se je vršilo 22. avgusta, 1922, in če je justični departament pripravil nekatere dokumente ter nato otretil pogon?

Še predno je bil Whitney zapričen in postavljen na izpričevanje, je časnikarska poročevalka Mildred Morris pod prisego izjavila, da ji je Whitney povedal, da se je vdeležil komunističnega zborovanja v Bridgeman. Miss Morris je datje izpričevala, da ji je Whitney povedal, da se je naložil pridružil "Workers Party", da je tako dobil dostop na zborovanje. Ko je bil vpriporjen pogon, so ga glasom njegove izjave bežeči zborovalci pustili, da skrije papirje. To je tudi storil, ko pa so prišli uradniki justičnega departamenta, jim je takoj pokazal, kje se nahajajo.

Whitney je na vsa tozadevna vprašanja Walshu odgovoril nikalno: Med osebami, ki se morajo zagovarjati v zvezi z bridgemanskim zborovanjem, sta tudi C. E. Ruthenberg in William Z. Foster.

Iz Nehle, Ohio nam poročajo, da priredijo tamkajšnji Community Club, ki stori dosti dobrega za slovenske revne otroke, ter preskrbi obleke, mleko ter zdravniško pomoč v slučaju potrebe, veseli se soboto v Metzovih prostorih katere čisti dobiček je namenjen v isti namen. Naj se tamkajšnji rojaki vdeležijo v čim večjem številu.

F. J. Collady, ki je ponavedil, neki ček ter ga napravil iz \$48.58 za \$26,148.58 je bil večerj obsojen na deset let zapora, v kaznilnici. Oblasti so mnenja, da je spadal Colladay k gotovi skupini goljufov in ponarejevalcev, katerih pa on noče izdati.

65,000 nemških delavcev na stavki.

Z DELOM SO PRENEHALI VSI DELAVCI V THYSSEN TOVARNAH KOT PROTEST PROTI ARETACIJI NJIH DELODAJALCA.

Essen, 24. jan. — Neko francosko uradno poročilo od nocoj izjavlja, da je opaziti v Nemčiji zadnje dni veliko premikanje vojaških čet.

Duesseldorf, 23. jan. — Danes so belgijske okupacijske oblasti odredile aretacijo župana v Duisburgu.

Duesseldorf, 23. jan. — Danes je tu zastavkalo vseh 65,000 delavcev, ki so upošljeni v velikih Thyssen tovarnah. To je še najbolj efektiven udarec, katerega so zadaj Nemci do sedaj proti francosko-belgijski okupaciji.

Medtem ko se je štrajk rudarjev izkazal neuspešnim in se je tudi stavka železničarjev omejila na posamezna mesta, pa je stavka Thyssenovih delavcev 100-procentno efektívna. Delo je zapustilo vseh 65,000 mož nankrat. Zbrali so se na ulicah v Hamburgu in Muelheimu, prepevaje patriotske pesmi, v katerih se je imenoval Thyssen, ki so ga francoske oblasti zapirale radi neposlušnosti povelj, postavljajo tam, kjer so bila nekot imena kajzerja in drugih nemških narodnih junakov.

Francoski nadaljujejo z represivnimi koraki napram državnim uradnikom, ki nečejo slediti njih ukazom, toda z aretacijami se je prenehalo. Mesto tega se jih izganja ali pa odpušča iz službe.

Danes so Francozi izgnali iz Cologne okrajnega blažajnika Von Roederna potem, ko Angleži izgonnega ukaza niso hoteli izpolniti. Carinski uradniki ob Reni napredujejo s pobiranjem premogovne takse in prevzemanjem državnih gozdov zelo počasi, ker jim nemški uradniki nikjer ne gredo na roko. Carinski uradniki v Mayence so danes dklonili sodelovanje s francoskimi uradniki ter so prenehali z delom.

Državni gozdni komisar v Wiesbadenu ni maral izročiti gozdnih rekordov francoskim oblastim, trdeč, da gozdovi ne pripadajo državi, temveč občini, narkar so ga Francozi izgnali.

Nemška nota Ameriki.

Washington, 23. jan. — Danes je tukajšno nemško poslanstvo objavilo nemško noto, v kateri se protestira proti postopanju francoskih oblasti v ruhrskem okrožju. V noti, ki jo je nemška vlada poslala na vse zavezniške vlade, se izjavlja, da francoske vladne oblasti s terorističnimi metodami skušajo prisiliti s nemške državne uradnike k izvrševanju protizakonitih dejanj napram njih lastni gospodarni.

TRIJE RUDARJI UBITI.

Spokane, Wash., 23. jan. — Danes zgodaj jutraj je izbruhnil požar v rudniku Mining and Smelting Co. v Mullan, sedem milj od Wallace, pri čemur so našli smrti trije neidentificirani rudarji, medtem ko jih je bilo 30 omamljenih. Ogenj je izbruhnil 1400 čevljev globoko pod zemeljsko površino.

Turki grozijo.

ZAHTEVAJO LJUDSKO ŠTETJE V MOSUL OZEMLJU.

Lausanne, 23. jan. — Neurejeni položaj v Evropi je postal danes še bolj kritičen kot posledica razvoja dogodkov na lausanski konferenci.

Turki odločno odklanjajo sprejem angleške sugestije, da se namreč izroči zadevo pokrajine Mosul Ligi narodov in odločitev ter zahtevajo ljudsko štetje v spornem teritoriju, ki je poseben bogat na oljnih vrelcih.

Lord Curzon je nato izjavil, da bo Anglija sama prevzela odgovornost za pismo na koncil Lige narodov, v katerem se bo razložilo kritično stanje, ki ogroža svetovni mir in prosilo, da Liga stopsta v soglasju s svojimi pravili.

Ameriški poslanik Child je danes prečital na konferenci izjavo, v kateri se protestira proti očividni želji Anglije, da vse oljne vrelce v Mesopotamiji pobahše v svojo malho, Amerika stoji za princip "odprtih vrat", je izjavil poslanik Child.

Pogrešani moški najdeni mrtvi. Sosedje John Kutchera na 5011 Denison Ave., so ga že več dni pogrešali, ko pa je sinoči policija udrila v njegovo stanovanje za njegovim uradom za prodajanje posestev, ga je našla mrtvega skupno z neko nepoznano žensko. Oba sta bila zadušena od strupenih plinov, ki so napolnili sobo od goreče plinovne pečice. Njiju trupla sta bili popolnoma črni, in sta morala biti že dolgo časa mrtva. Kar je obrnilo nase pozornost sosedov je to, da so videli v hiši luč, dočim niso Kutchera nikjer videli, da bi prišel iz hiše. Mrtvi moški je star 53 let, udovec in ima enega sina nekje na zapadu. Policija si prizadeva zvedeti, kdo je ženska. Stara zgleda kakih 30 let. V njeni obliki je bil najden ček, narejen na Mary Lash in najdena je bila tudi knjžica z enakim imenom. S tem dvema smrtnima slučajema je naraslo število oseb, ki so umrle od strupenih plinov v zadnjih dveh mesecih že na osem. Zdravstveni komisar Rockwood priporoča, da ljudje ugasnejo pečice, ko gredo k počitku.

Tlakovanje cest. Kakor hitro napoči dovolj ugodne vreme, bo pričelo mestu s tlakovanjem cest. Na seznamu je sedaj 106 cest, katere se bo tlakovalo. Med njimi so v Collinwoodu: Darley Ave. od E. 140 St. do 133 St., Eaglesmere Ave.; Grovewood A. od 156 St. do E. 160 St.; London Rd. od NYC. & STL RR. do St. Clair Ave. in Sylvia Ave. od E. 140 St. do E. 152 St. V Clevelandu, oziroma v naši ribnici, pa se bo tlakovalo Schade Ave. od E. 61 St. do Norwood Road.

Oblasti v Chicagi držijo nekega moškega, ki ga imajo na sumu, da je ustrelil tu dva uslužbenca New York Central železnice Downs in Forstnerja, v noči 10. avgusta, lanskega leta. Oba sta bila ustreljena na E. 152nd St. in Aspinwall Ave. Kot se poroča, je prijeli moški pripravljen priti sem, da se ga izpraša. Pravi, da je bil za časa dvojnega umora v Columbusu.

NOVA STROGA PROHIBICIJSKA POSTAVA V OHIO.

GLASOM ZAKONSKE PREDLOGE CLEVELANDSKEGA SENATORJA BENDERJA, BI SE VSAKEGA, PRI KATEREM SE DOBI KOTEL ZA KUHO, OBSODILO NA NAJMANJ \$500 GLOBE TER NA ENO LETO ZAPORA V DRŽAVNI JETNIŠNICI. — SMRTNA KAZEN ZA PRODAJALCE LESNEGA ALKOHOLA.

Columbus, O., 23. januarja. — Ohijska senatna zbornica je danes popoldne soglasno sprejela predlogo clevelandskega republikanskega senatorja George H. Benderja, ki določa:

1. — Da kdor vedoma prodaja, preskrbi ali izroči komu lesni alkohol ali katerokoli drugo pijačo, vsebujočo lesni alkohol, ali kako drugo opojno pijačo, in ako sledi od pitja iste smrt, tedaj ima biti taka oseba spoznana krivim umora.

2. — Da nobena oseba ne sme iskati ali sprejemati ali vedoma dovoljevati svojim uslužbencem iskati ali sprejemati od katerekoli osebe naročila za opojno pijačo ali dajati informacijo, kako se opojna pijača dela, z izjemo, kadar se opojna pijača kupi in rabi za take namene, kot določa zakon.

3. — Da mora vsaka oseba, ki izdeluje destilirano pijačo — to pa se ne tiče izdelave pive na domu in tudi ne stiskanja vina — plačati za svoj prvi prestopok na manj kot \$500 in ne več kot \$3000 kazni in da se ima tako oseba za prvi prestopok obsoditi v državno jetnišnico ne manj kot eno leto in ne več kot pet; za vsak nadaljni prestopok pa se ima vsaka taka oseba kaznovati na ne manj kot \$1000 in ne več kot \$5000 globe in obsoditi na zapor ne manj kot dve leti in ne več kot deset let v državni jetnišnici.

Ta predlagani zakon izraža vse želje proti-salonske lige v njenem prizadevanju, da doseže vsiljenje prohibicije v Ohio. Predloga je bila sedaj sprejeta še samo v senatni zbornici, in je torej še treba, da jo sprejme poslanska zbornica, predno postane veljavna in tudi governor Donahey jo še mora podpisati. Vendar pa suhači trdijo, da so popolnoma sigurni, da bodo tudi v poslanski zbornici dobili večino za to gorostasno zakonsko predlogo. Možno je tudi, da bo poslanska zbornica nekatere izmed drastičnih določb v predlogi zavrgla in jih nadomestila z milejšimi. Največ še lahko stori governor, ako bi postavil hotel podpisati, kajti potem bi se morala še enkrat vrniti v zbornico ter dobiti dvotretjinsko večino, ako bi hoteli suhači, da bi predloga postala zakon. Med tem časom bi ljudstvo tudi dobilo priliko protestirati pri svojih poslancih in tako bi predloga morda pri drugem glasovanju ne dobila potrebne dvotretjinske večine in propadla.

Za kar se suhačem najbolj gre, je to da bi mogli pošiljati v državno jetnišnico osebe, katerim bi se dokazalo, da lastujejo kotle za kuho žganja. Pravijo namreč, da se v Ohio danes jako malo žganja dovaža od drugod in da se povečini dela doma.

Predloga vsebuje tudi točko, glasom katere bi sodniki ne mogli znižati globe, ali zaporne kazni. Glede tega dodatka se je razvila v senatni zbornici precejšnja debata in nekateri senatorji pravijo, da so v dvomu, da li ima zbornica sploh moč ukazovati sodnikom v tem pogledu.

Konkurenca. V vseh pogonah trgovine je velika kompeticija ali konkurenca. Tu je odprla svojo izdelovalnico sladole. da The Cleveland Ice Cream Co. in takoj je zabelelo to uradnike Telling-Belle Vernon Co. "Sicer imajo oni lepo izdelovalnico, toda "ice creama" pa ne morejo delati boljšega kot je naš," je dejal podpredsednik Telling-Belle Vernon Co. Prilobnjač spoletje bo med družbami jako zanimiva tekma, od katere bomo imeli Clevelandčani tudi nekaj.

Danes zvečer se vrši skupna seja stavega in novega direktorja Slovenskega Delavskega Doma v Collinwoodu. Prošeni ste vsi, da se seje gotovo vdeležite.

Na svatbi Charles Pečjak na E. 63. Str. sta nabrala Frank Virant in Louis Somrak svoto \$14.00, na godovanju pri Neži Truden na E. 63 Str. pa sta nabrala Louis Somrak in Mary Trebec svoto \$4.35 za Slov. Nar. Dom. Hvala vsem darovalcem in vnetim nabiralcem. Zelimo posnemanja.

Sinoči, ravno ko so šli ljudje iz gledališč, se je pojavil ogenj na poslopju na vogalu Ontario St. in Public Square. Uničena je cela zaloga Sachs Candy Co. v tretjem in četrtem nadstropju. Ognjegasni načelnik Wallace računa, da znaša skupna zguba kakih \$15,000.

"Enakopravnost"
 ISSUED EVERY DAY EXCEPT SUNDAYS AND HOLIDAYS
 ČHAJA VSAR DAN IZVZEMSI NEDELJ IN PRAZNIKOV.
 Ovsad and Published by:
THE AMERICAN-JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
 Business Place of the Corporation 6418 ST. CLAIR AVE
 SUBSCRIPTION RATES:
 By Carrier 1 year \$5.50, 6 mo. \$3.00, 3 mo. \$2.00
 Cleveland, Collinwood, Newburgh by mail 1 year \$6.00, 6 mo. \$3.50, 3 mo. \$2.00
 United States 1 year \$4.50, 6 mo. 2.75, 3 mo. \$2.00
 Europe and Canada 1 year \$7.50, 6 mo. \$4.00
 POSAMEZNA ŠTEVILKA 3. SINGLE COPY 2c.

Lastnje in izdaja za
Ameriško-Jugoslovanska Tiskovna Družba.
 6418 ST. CLAIR AVE.
 Za vsebinsko oglaševanje in odgovornost za nepravilnosti.
 CLEVELAND, OHIO, SREDA (WEDNESDAY) JAN, 24, 1923.
 Princeton 551 Randolph 5811

ŽALOST OB RENI.

Umaknitev ameriških čet ob Reni nudi za vse take, kateri pravijo, da se vojne neizogibne in da se bodo zmirorom vršile, priliko za nauk, ako se v resnici želijo kaj naučiti.

Ko je Amerika stopila v vojno proti nemškemu militarizmu, se je tudi v Zedinjenih državah začelo peti pesem sovražstva proti vsemu, kar je nemškega. Vsi Nemci so bili "Huni," jezik, v katerem so pisali taki duševni veljani kot Goethe, Schiller in nešteti drugi, pa se je vrglo iz šol. Nemško literaturo se je sežigalo na javnih trgih, nemške opere so bile vržene iz gledaliških reperto arjev in nemški umetniki svetovnega slovesa so se morali umakniti iz javnosti, ako niso hoteli priti v fizičen kontakt s furijo pobesnelih "patrijotičnih" mas.

Žalostna resnica je, in to bo rekordirala tudi zgodovina, da se plamen sovražstva pod plivom šovinističnega časopisja, ki je bil v službi municijskih in jeklarskih interesov, Ameriki bolj razvel kot v Angliji ali celo v Franciji. Nemci so v tem pogledu za časa vojne obdržali mirnejšo kri kot kateri drug narod, kajti v Berlinu so celo sredi vojne vzprizarjali dela angleškega dramatika Shakespeara.

Kako proti naravnino pa je bilo tisto umetno vzgojene sovražstvo, je jasno pokazalo bivanje ameriških čet v Copenhenu in drugih nemških mestih izza sklepa premirja. Nešteto Amerikancev, ki so se vrnili domov, je pripeljal seboj nemške žene. Vsa poročila iz okrajev, kjer so bili nastanjeni Amerikanci, soglašajo v tem, da je žalovanje nad ločitvijo splošno in obojestransko. Veliko ameriških fantov je poročilo nemška delceta, medtem ko so drugi s teškim srcem zapuščali svoje nemške prijateljice. Koblenki župan je ob priliki odpoklica pisal amerškemu poveljniku pismo, polno iskrene žalosti in tuge nad nenadno ločitvijo.

Ameriški vojaki so se potom intimnega občevarja z nemškim ljudstvom naučili, kako hipokritska in abnormalna je bila vojna propaganda proti nemškemu narodu. Ti vojaki vedo, da je nemško ljudstvo v jedru ravno tako dobro, kot katerikoli drug narod na svetu, in da je bilo pognano v krvavo vojno od brezvestnih zarotnikov in pohlepnežev po slavi in moči kot so bili pognani ostali narodi.

In kar so se naučili Amerikanci ob Reni, velja za medsebojno razmerje vseh narodov. Tudi sovražstvo med

Nemci in Francozi bi se omililo, ako bi sebični interesi obeh dežela odnehali s svojimi strupenimi kampanjami hujskanja in sovraštva. Ni je države pod solnce, ki je kdaj napovedala vojno drugi državi, ako bi imelo pri napovedovanju svojen kako besedo tudi priprosto ljudstvo.

Madžarska nevarnost.

Pri ustanovni slavnosti Društva madžarskih nacionalistov, ki se je vršila pretekli teden v Budimpešti, je izpregovoril poglavar madžarskih fašistov Stefan Fridrich naslednje besede: "Naša najnevarnejša sovražnica je stoglava kača antanta. Vsi oni Madžari, ki jim je pošla potrpežljivost, vsi oni, ki nočejo več prenašati nadutosti zavezniških oficirjev, naj se zbero pod praporom fašistov, da se upro zatiralcem. Od Hamburga pa do Bagdada se bo odprla zemlja in slavili bomo grozno vstajenje.

Tudi jaz sem bil nekaj iskren pacifist. Toda danes pridigujem vojno, zahtevam krvavi obračun. Morebiti se Vam bo zdelo, da pretiravam, ko Vam pravim, da smo doživeli šele polovico svetovne vojne. V ljutih borbah, ki se imajo še vršiti, ne smemo pozabiti onih, ki so bili naši zavezniki. Našo desnico stavljamo na razpolago nemškemu narodu in svojim turanskim bratom. Vojna še ni končana. Naša križarska vojna, boj na življenje in smrt, se mora dobojevati do konca!"

Friedrichove besede so značilne za mentalnost madžarskega naroda. Madžarski velikaši s svojo prepotentno megalomanijo in madžarski židi s svojo nenasičnostjo so v veliki meri zakrivil začetek svetovne konflicije. Ko pa je prišel neizbežni polom, so se znašli naenkrat v taboru zatiranih narodov ter se čudili, da jih je patriška konferenca uvrstila med volkove in ne med jagujeta. Po dolgem prekanju so podpisali Trianonsko pogodbo, ki je pa nikoli niso resno smatrali za obvezno. To se je pokazalo pred vsem pri razoroževanju, ki so ga zavlačevali na vse mogoče načine. Imeli so konflikte z vsemi svojimi sosedi. Če bi, Romani, Srbi in Avstrijci so si morali zapored z oboženo silo pri njih iskati svojih pravic. Posebno so se branili izročiti Avstriji teritorij, ki ji je šel po dolobah Trianonske pogodbe. Prišlo je do vpadov oboževanih čet v avstrijske obmejne kraje, ki so vsled tega mnogo trpeli. Skoro istočasno s poročili o teh krvavih konfliktih pa so romlja v Pariz

zagotovila madžarske vlade, da "jamči za natančno in popolno izvršitev mirovne pogodbe že duh miroljubnosti in neomajnega zaupanja v Zvezo narodov, ki je lasten Madžarom."

Ko se je jeseni leta 1921 Madžarska potoevala za sprejem v Zvezo narodov, so zastopniki Male antante na čelu jim dr. Beneš, izjavili, da se bodo odločili uprili želji Madžarov že zaradi tega, ker ti svojih obveznosti iz mirovne pogodbe ne izpolnjujejo in se tudi ne ozirajo na sklepe zavezniškega sveta. Tako se je poslaniška konferenca že 1. aprila 1921 izrazila, da bi ne mogla trpeti, da bi se ogrskega prestola zopet polastili Habsburžani, ker bi to ogrozilo temelje svetovnega miru. Vendar Madžari niso nikoli prenehali imenovati Karla habsburškega svojega kralja ter omenjati prisego, ki jo je govoril Karel o priliki svojega kronanja za ogrskega kralja dne 30. decembra 1916 v Budimpešti. Ta prisega vsebuje absolutno negacijo aksistence novih držav, ki so nastale deloma na teritoriju bivše ogrske države, in je zato, dokler se njena vsebina od kompetentnih madžarskih faktorjev izrečno ne proglasi za neveljavno, za nasledstvene države toliko časa v državopravnem ozirju nevarna, dokler še živi kak potomec in dedič kralja, ki je nosil kruno svetega Stefana. Besedilo te prisega, ki pred vsem naglašaja integriteto ogrske države, ki stoji tudi danes še Madžrom nad vsemi pogodbami, se glasi:

"Mi Karel IV. po milosti božji Apostolski kralj Ogrske in njenih pokrajin, prisegamo pri Bogu vsega močnejšem, pri blaženi devici Mariji in pri vseh svetnikih, da bomo božje cerkve, jurisdikcije Ogrske in njenih pokrajin ter vse prebivalce duhovnega in posvetnega stanja v njihovih pravicah, svobodščinah, privilegijih, postavah, v njihovih starih in priznanih običajih vzdrževali, vsakemu popolno pravico dali, pravo, ustavo, postavno neodvisnost in teritorialno integriteto Ogrske in njenih pokrajin nedotakljivo hranili in postavam rajnega kralja Andreja ubogali, da ne bomo meja Ogrske in njenih pokrajin in kar k tem pokrajinam po kateremkoli pravu spada, nikoli oddajali niti manjšali, marveč po možnosti večali in širili ter vse izpolnjevali, kar moramo po pravici storiti za skupni blagor, za slavo in povečanje teh naših pokrajin."

Poznavajoč to svojo prisego, ki je Madžrom kljub poznejše sklenjenim pogodbam ostala tako sveta, kakor jim je sveta Stefanova kruna, se je Karel IV. dvakrat podal v pustolovščine, vedoč, da mu je ogrski prestol ostal v deželi nesopren. Le odločnemu odporu Male antante se je posrečilo preprečiti njegove nakane. Ko je umrl zadnji habsburški vladar, je objavil uradni list budimpeštanske vlade naslednje vstvice: "Njegovo Veličanstvo Karel IV., Apostolski kralj Ogrske, je umrl 1. aprila 1922 v Funchalu." Regent Horthy in predsednik ministrskega sveta grof Bethlen sta kraljici Ziti poslala oficijelne izraze sožalja. Isto grof Bethlen je potoval deset dni po smrti Karla IV. v Genevo. Da doseže priznanje Otona II., najstarejšega sina Karlovega kot ogrskega kralja. Da si se mu ni posrečilo pridobiti velesil za tak korak, je vendar nedvomno, da smatrajo Karlovega sina Madžari za svojega pravega kralja. Nesopren dokaz za imperijalistične aspiracije Madžarov je tudi ogrski grb, o katerem se je v zadnjem času mnogo govorilo. Ta drž. grb s kruno svetega Stefana izkazuje vse, nekaj Ogrski priklopljene teritorije ter je vidni simbol integritete nekdanje ogrske države.

Na prevalu.

Gorica, 1. dec. Nagdo se odvijva pri nas nit zgodovinske Prva doba političnega življenja Slovanov v Italiji je trajala do rvaške pogodbe. Bil je to čas, ko je naš narod videl v italijanskih oblastnjah le zastopnike četverzveze in je bil trdno uverjen, da bo živel v enotni jugoslovenski državi.

Predolgo je trajala ta doba slepega zaupanja. Takrat je bilo težiče naše politike v Trstu. V hipu pa, ko je bila naša usoda zapčeta, je začela doba čela in naravno je bilo, da je močno politično gibanje udarilo na dan ravno iz srca slovanškega Primorja, iz Gorice. To drugo razdobje, ki sega od jeseni leta 1920. Ogrske in njenih pokrajin nedotakljivo hranili in postavam rajnega kralja Andreja ubogali, da ne bomo meja Ogrske in njenih pokrajin in kar k tem pokrajinam po kateremkoli pravu spada, nikoli oddajali niti manjšali, marveč po možnosti večali in širili ter vse izpolnjevali, kar moramo po pravici storiti za skupni blagor, za slavo in povečanje teh naših pokrajin."

Razmišljali smo često, zakaj se naši zamejni rojaki tako težko zatopijo v naš položaj. Menim, da zato, ker preživljamo nesigu-

ren in mučen prehod iz enega političnega in kulturnega okolja v nov ambijent, ki nam je odvraten. Prehod v telo nove države je bil nujen, ni ga bilo mogoče odvrniti. A Jugosloveni smo se zavedali, da bo Italija porabila ta proces učenjenja v državno skupnost za to, da nas narodno čim bolj potlačí. Naša naloga je zatorej bila jasna: V prehodnem procesu smo morali stati na straži, paziti na vsak korak vlade, da obranimo od naših šol, ježka v uradih, deželne samouprave, združništva itd. čimveč mogoče.

Začel se je živ in vztrajen boj, ki ga je vodila Gorica. Naj bodo politični zgodovinar določili teno delu visoko ali nizko mero uspehov, — priznati bo moral, da je gorški politično vodstvo v vseh življenjskih vprašanjih zavzelo jasno stališče, katerega je branilo z vso delavnostjo. Tečajniče si ni delal iluzij, da se bo prehod iz starega državnega sistema v novi izvršil brez težkih udarcev za Jugoslovene. Priznal je: "Dati smo morali 8 do 10 tisoč mladeničev v vrste italijanske vojske, ko so se začele razširati italijanske pravne uredbe na našo krajino, smo čutili, da se naše gospodarstvo sumljivo maje: Težki davki, poplava pristojbin, nevarna konkurenca našemu vinu — to so bremena, ki jih ne more odvaliti politična organizacija narodnostne manjšine. Raztegnitev italijanskih zakonov na nove pokrajine nam je prinesla še drugo izgubo: Izgubili smo slovenski jezik v uradih in na sodnih. Zadržništvo se je borilo s smrtjo, ker vlada ni hotela izmenjati denarja, ki je bil naložen v jugoslovenskih zavodih v kronski vrednosti. Naporom gorškega političnega vodstva se je posrečilo doseči, da je vlada izmenjala vsaj del zadržniškega denarja. V boju za izmenjavo so široke plasti našega naroda prvič spoznale "Jutro," ki je s svojo obrambo našega združništva zelo pridobilo na ugledu.

Ta doba borbe je dosegla višek, ko smo Jugosloveni šli na delo da ohranimo enoto primorskega ozemlja in samoupravo istrske in goriske dežele. Spretno in odločno je započela ta akcija. Po celi deželi so se na 180 shodih gorški Slovenci izjavili za samoupravo dežele. Podobno gibanje se je dvignilo v Furlaniji. Mesta Gradec, Gradiška in Tržič so se izjavila za samoupravo dežele, v Gorici so Slovenci odločno vplivali, da je zasedla mestno hišo "Furianska delovna skupina," ki je enoti dežele naklonjena. Tudi v Rimu se je po-

srečilo dobiti v ta namen opore. Bilo je gotovo, da dobi v osrednji komisiji v Rimu pretežno večino predlog, naj se enota dežele, deželna, občinska in šolska samouprava Goriske in Istre ohrani neizpremenjena. To bi bilo zgodovinske važnosti za gospodarski in narodni obstoj Jugoslovenov v Italiji.

Vso to z naporom in krepkim sodelovanjem širokih mas zgrajeno stavbo je na mah zrušila — vis mior. Prišel je 29. oktober. Fašizem je postal neomejen vladar v državi. Napor, da v prehodnem procesu rešimo samoupravo, je bil že blizu cilja, fašizem pa je vse prevrgel. Deželni odbori so bili razpuščeni, osrednji urad za nove pokrajine je zatrt in z Novim letom se raztegnitve provincijalni in občinski red stare Italije na Primorsko. Tako stojijo stvari ta hip. Kdo ve, kaj bo jutri?

Tudi ni več dvoma o tem, da bodo zaenkrat skušali razne slovenske okraje prideliti k italijanskim provincam. Tolminsko glavarstvo hi najbrže prišlo pod Videm, Postojna in Sežana pod tržaško prefekturo. Gorška pokrajina pa naj dobi večino s tem, da se ji prikljopi Palmanuovo. To je fašistom najbolj priljubljen načrt, posebno ker je prikladen za volitve.

Druga, prehodna doba, se bliža zaključku. Ali je končala s porazom, z usodnim razpadom Jugoslovenske enote v Primorju? Poudariti smo, že, da je bilo v naprej gotovo, da nam prehodna doba prinese udarcev. O porazu ni govora. Posebej se zato ne, ker smo Jugosloveni zraven tega zapletenega in mučnega dela, ki je použilo toliko energij, vršili še drugo. V tem času je gorško vodstvo položilo temelj stanovski organizaciji narodnih množic. Sredi trdega boja so naši združniški osnovali veliko "Zvezo stavnih združenj." Da pa se ojači in utrdi jugoslovenska zavest in značajnost v narodu, so se po velikopoteznem načrtu začela pojavljati prosvetna društva po deželi. Tako so v tej dobi prehoda Jugosloveni ustvarili ognjišča narodne zavesti po vsej deželi. Upravna razdelitev nejdje narod duševno krepak.

Stopamo v tretjo dobo našega političnega življenja v Italiji. V kratkem nas učenijo v pravni in gospodarski organizem Italije. Razdelijo nas tako, da bomo v vseh deželah v manjšini. Težko bo. Toda še bomo razvijali toliko duha in delavnosti kot v dobi prehoda, naj ne bo strahu za nas!

Tudi odvetnik se je zamislil; na licu mu je ugasnil nasmeh. Zakaj njemu je vojna vzela vse upanje. Pavla ga je namreč začudeno pogledala, ko je prišel k njej, in ga je resno in odločno prosila, da bi jo pustil na miru.

"Počakajmo torej!" je usekal in se neras vdal. Kadar je polje prišel v Veliki Studenc, se je ustavljal samo pri Grozniku, Pavlo je očitno preziral. Groznica ga je bila vselej neizmerno vesela. Zamj se je lepo oblačila, se mučeniško stiskala v visoki steznik in se mladostno česala v dekliski lasni oplet, z vročimi očmi in okroglim, drhtečim nasmeškom posedala ob njem in mu vdano stregla.

Samo kar tako je mladji odvetnik gledal in čutil ob sebi željno, po ljubezni koprnečo žensko, zle in tipke misli pa so mu uhajale k Pavli. Spomin se mu je pasel na vzgorenem, plahem in užaljenem učiteljskem obrazu.

Preziranje boli žensko belj od izdane ljubezni same. To je spoznal tudi pri Pavli in je bil zadovoljen. "Počakajmo!" je priklimal sam sebi. Grozničimo nastavljanje mu je bilo všeč v takem pričakovanju in ga je zabavalo in sladko dražilo. Ali to draž je hotel zvišati do najvišjega viška. Zato je mirno trpel debelušniko prikupovanje, a njenim spretnim zankam se je kakor nevedoma umikal. Groznica je kar gorela in besnila. Naučitelj je pri njej čisto odletel in ves trud mu je bil zaman, da bi si pridobil, kar mu je vzela vojna. Nazadnje je šel in je med otroki in po vseh nabiral prispevke za "Rdeči križ," za ranjene vojake in za vojne sirote. Poberkujče za Groznikom je našel, kar je iskal. Prijetno utrujen si je gladil silno kledelo in je bil zadovoljen sam s seboj.

(Dalje prihodajči.)

Ivan Zorec:
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE.

To spoznanje, ki se ji je naenkrat prebudilo, ko je klečala pred božjo Devico, ji je olajšujoče umivalo sramu in kesa polno srce.

Našla je torej sebe, kakršna je bila, ko ni še v lela svoje lepote in ni še željno predhrtevala pred svetlimi in vročimi moškimi pogledi.

In vsa nova in čista, vdana in trpeča ji je hodila duša za Ivanom; hodila je za Ivanom in trepetala, ker so ji z ozarjenega Ivanovega lica kradoma še gorele sevajoče in vroče oči mladega odvetnika.

Vsa zbegvana je umikala pogled, pisala dnevnik in pisma za Ivanom in se trudila, da bi tudi v mislih bila samo njegova.

Vsako Ivanovo pismo ji je bil vesel praznik, iz slaherne vstvice, ki jo je pisal Bog ve kje in kako, so naposled gledale njegove zveste oči, ljubezni polne in tolažbe.

V tem ji je bila sreča, nikoder ni več iskala tolažbe in miru. Vanj je verovala in vase in je bila močna. Zdelo se ji je, da st ji doktor Jernejčič me bi mogel več približevati.

Doktor Jernejčič ni bil vojak. Ostal je doma in je trepetal. Žal mu je bilo za vsako preglasno rečenico, ki jo je kdaj izgovoril v kričavem in narejenem narodnostnem navdušenju.

Kako bi popravil, s čim bi zbrisal pred vlado sloves narodovega besednika?

Ket predsednik trške "Čitalnice" je sklical izredno odborih misli.

"Vdanostno izjavo, brzojavno in pismeno, moramo skleniti in takoj poslati vladi," je vpletel v svoj patrijotični nagovor. "Visoka vlada naj vidi, da zvestoba Slovencev ne gane, marveč, da smo pripravljene dati vse za dom in za cesarja — za cesarja blago, kri."

"Hura!" so gtoje zavpili odborniki in zapeli cesarsko pesem.

"Dalje zahtevam," je ostro nadaljeval, "zahtevam ne predlagam, zahtevam, da gospod tajnik natančno pregleda našo pismensko shrambo in poišče vsa v cirilici pisana pisma, vse srbske ali ruske knjige."

"Zakaj?" je vprašal tajnik, star, obhemogel dijak, ki je bil obenem tudi občinski tajnik.

"Da jih ob tej prici sežigemo, kakor zasužijo!"

"Ugovarjam!" je tajnik skoraj kriknil. "Pisma — samo kd je, troje jih je — so bratovski spomin —"

"Močite o bratovstvu —! To je veleizdaja —! Takoj udalje jih bomo sežgali!"

"Sra z njimi in v ogenj!" so mu pritegnili nekateri odborniki.

"Poiščite jih sami . . . jaz ne morem!" je tajnik vzdihnil na glas, glava mu je padla na prsi.

Ko je trepetajoč plamenček zaplapolal v rokah samega predsednika, sa se nekateri odborniki topo zagledali prede, kakor bi se vendarle sramovali.

Tajnik je odprl usta, sli bolečina, ki mu je rastla v srcu, amu je zadavila besede. Ves bled je skočil in zbežal na plan.

Drugi dan so ga odgnal orožniki.

Vrnile se ni nikoli več.

Po deželi so se pasle hudobija, gudobija in revščina. Oče je izdajal sina in brat brata, prijatelj je biricu nezvesto pokazal prijatelja in nevesta je obrnila hrbet ženinu in ga obrnila, — vsa ljubezen se je zvalila v jarek in je žalostno umrla.

Godile so se čudne in grde stvari.

Vsi so se balj drug drugega, svoje vesti in svojih skritih misli.

Vojna pa je trajala, trajala se in se in zmerom huje je bilo.

Vojna uprava je trdo pobirala davek in nalagala vojne dajatve.

Živež je začel umanjkovati in lakota si je ma široko odpirala plishe in žalostne domove.

Doktor Jernejčič je dosti občeval z okrajnim glavnem in z njegovimi priporočili pogosto obiskoval mogočne vladne gospode, prav kmalu je postal ugleđen in vpliven vladni zaupnik.

XIII.

Z Jernejčičevo pomočjo je Groznik dobil pravico, da je za vojsko nabiral živino in poljske pridelke. Tako je bil dosti zdoma. In bogatil je očitno. Bolj od bogastva samega pa so ga prijeto dražili in vroče mikali slastni doživljaji, ki jih je gotoma užival od svojih opravkih po vaseh in zaseljih. Bili so take vrste, da na ženo ni mislil in se še Metke ni utegnil domisliti, čeprav je nekaj časa upal, da se bo podala, ko je tudi Janez moral iti v vojno.

Sevéda Metka se mu je zdelo vendarle zmerom lepša in sočnejša. Kadar je prišel domov, so mu oči iskale najprej njo.

Doktor Jernejčič je tako pogosto hodil h Groznikom, da je zlahka zaslužil njegovo strast. Če je bil dobre volje, se mu je smejal, smejal pa se je tudi, ko mu je Groznik pripovedoval, kako objesne in željne postajajo ženske in kako malo pogrešajo svoje može. Državna podpora, ki jo dobivajo za njih odsotnost, in moški, ki so še ostali doma, jih tolažijo in zabavajo. Dekleta se bolje držijo; zvesta so in trmasta in se ne dajo.

"Kakor tale Metka," je togotno pomislil stari grešnik.

Josip Kostanjevec:

KOTANJSKA ELITA.

"Se ni vse izgubljeno," je vzklinal; "toda pojdite z menoj — takoj jutri!"

"Kaj pa praviš k temu moja mati?"

Makso se zdrzne. Bil je pripravljen na to vprašanje, vendar ga je presenetilo. Molčal je.

Ona je zapazila njegovo zadrego in takoj je sumila nekaj hudega. Makso se ni mogel več izoginiti, razodeli ji je moral resnico.

"Mrtva!? In jaz sem kriva njegove smrti!"

Grozno je zajejala in si začela puliti lase. In vrgla se je na divan in se premetavala sementertja v divji bolesti in se vila in krčila.

Makso je slonel bled in z resnim licem pri mizi. Izkušal je takoj, da bi jo umiril. Bal se je posledic.

Toda ona je ječala, da bi se bila morala smiliti zidu.

Hipoma je planila zopet kvitiku. Lesje so se ji bili razvozdjali in se ji neredno usipali po ramicah. Opetekala se je po sobi in jokala in z glavo je tolkla ob steno.

Makso še ni videl takega obupa. Tu ni pomagala tolažba.

Ko je minil prvi grozni napad, je bila mirnejša. A tedaj je hipoma hotela oditi v Kotanj, da bi videla še svojo mater, predno je zagrebejo.

Toda Makso ji je povedal, da ne pride nocoj noben vlak več, in tako se je morala vdati do jutri.

Ko se je nocoj poslovil Makso od nje, ji je še rekel:

"Moja soba je takoj zraven vaše. — Zlaj se pa umirite in počivajte!"

Bilo je že proti jutru, ko zasliši Makso neko trkanje ob steno. Takoj skoci s postelje. Naglo se odpravi in prihiči v sobo Matildino.

Kmalu se prepriča o vzroku. Včerajšnja njena razburjenost, njena telesa in dušna izmučenost sta uničevalno uplivali na njeno sedanje stanje. Ni še preteklo pol ure, ko je — povila — mrtvo, dete.

Teleme in duševne bolesti so jo zdaj popolnoma uničile. Vse pripravljenosti Maksove je bilo za stonj, zastoj vsi zdravniški njejevi sveti. Ni se dala utolažiti. Edino upanje, ki jo je še vezalo na to življenje, ji je bilo spavalno po vodi.

A k postelji se je tihotapsko priplazila poročna mrzlica.

Makso je takoj spoznal, da bo do tujak rešitev težka, skorogotovo nemogućna...

Takoj je hitel brzojaviti Travno, naj pride nemudoma v Trst. Sam pa si je dal ves dan opraviti okoli bolnice. Poklical je še drugega zdravnika in izkušal na vsak način, da bi jo rešil.

Bilo je proti večeru. V temni sobi, kjer je ležala gospa Travnova, je bilo vse tiho. Makso si je bil pristavil stol k postelji in o-

pazoval bolnico.

Bolezen je napredovala neznanjsko hitro. Zdaj je že bil prepričan, da tu ni več pomoči, in da bolnica niti ne dočaka drugega dne. Nemarna bridkost mu je presinjala srce, ko je videl pred seboj strto, po lastni krivdi strto življenje, ki bi se lahko osrečevalo samo seba in druge. In nehotično se mu vsiljevali v spomin nekdanji dnevi in vsa njegova ljubezen do tega bitja, ki leži zdaj pred njim slabotno in uničeno. Ni jima bilo usojeno, da bi se bili združili njiu poti. Bog ve, kakšno bi bilo njeno življenje, ako bi se bilo združilo z njegovim! Makso si ni upal dalje razmišljati. Zbral je vse sile, da bi ji olajšal vsaj zadnje trenotke...

Matilda je ležala nepremično na klazinah svojega ležišča. Oči so ji bile večinoma zaporte. Mrtvaška bledica je pokrivala njeno lice, ki je bilo strašno prepadlo in uvelo.

Vedno težje je dihala. Bolezen se je bližala svojemu koncu s strašno, neizprosno hitrostjo....

Tema pa se je vedno miže, vedno globlje spuščala po sobi, da so se že jedva razločevali posamezni deli pohištva.

Ker se zaslišijo koraki pred sobo. Vrata se natihoma odpro, in Traven se je bližal po prstih ležišču. Zvedel je bil že vse spodaj od hišne.

Matilda je uprla svoj že skoro obstekleni pogled vanj. In v tem pogledu je bila izražena iskrena prošnja za odpustanje.

Z zadajo močjo se je sklonila proti njemu, in se ga za hip ovila okoli vratu.

"Odpusti, odpusti!" je ihtela. In Traven je položil ustnice svoje na njeno čelo, in solze so se murdale po licih in kapale na njene lase.

In začele so ji polzeti roke z njegovega tilnika, in ustnice so se ji šepetale:

"Odpustita oba!"

Stiri dni pozneje je bil zopet poklican ves Kotanj. Pripeljali so iz Trsta Travno in jo položili v družinsko rakev. To je bilo v nekoliko letih že četrti pogreb, ki se je vil izpred Travnove vile.

Pa mestecu so krožile različne in čudno pokvarjene govorice o tej smrti in o smrti Severice. Toda gotovega ni vedel nihče. Makso in Traven sta trdo molčala.

Dr. Bric, ki je bil ta dan posebno vnižen, je dejal po pogrebu v čitalnici z največjim čulzdom:

"Kaj sem mu bil povedal oni večer pri pojedini, nekaj dni pred poroko? — Ako mu ta ni ostresla idealov, tedaj mu jih ne bode nobena več! — Natakariča, še pol litra!"

(Konec.)

Naročite dnevnik ENAKOPRAVNOST

Prešinjene ljubezni!!! Ali ljubijo ženske bolje?

Prešinjene ob dotiku človeka! Ali naj ženska oglasa za moza? Zakaj bi se moralo poročiti dekle pred 18 leti možki pred 21 letom? Zanimljive, ljubozne, nauke o izboljšanju rodu, omejitve porokov, spolna higijena, itd., itd.

KAKO SE POROČITI USPEŠNO IN DOSECI ZADOVOLJSTVO.

To je le nekaj vprašanj, katerim se budi vsak leved "Fold" magazine, ameriška velika in najboljša publikacija za zaljublence. Posvečena edino takim problemom.

Poslijte 10c za sample kopij in za popolne informacije glede našega prijateljskega kluba.

Naročnina je sedaj samo 70c na leto ali 22.00 za tri leta.

Ta posebna ponudba za povečanje števil naročnikov je dobra le za kratko dobo. Vsek naroknik postane členom kluba našega prijateljskega kluba in ima na tisoč letov rokoh epistolov v vsaki državi in vsakem mestu.

Poslijte 50c z vašim imenom in naslovom na:

"FOLD" MAGAZINE, 151 BROADWAY, N. Y. CITY, U. S. A.

Federalna posredovalnica za delo.

New York (Jugoslovanski Odelček F. L. I. S.) V svojem letnem poročilu, ravnokar objavljenem, Secretary of Labor, James J. Davis, se zavzema za korake, ki naj bi v bodočnosti preprečili krize nezaposlenosti in znižali normalno število nezaposlenih v državi. Tajnik Davis pokazuje na uspehe federalne posredovalnice za delo (Federal Employment Service) tekem industrijske krize lanskega leta in zatrjuje da ta posredovalnica nudi sredstvo za rešitev vprašanj nezaposlenosti. On pravi:

"Komaj pred letom dni se je cenilo, da je bilo pet do šest milijonov delavcev brez posla. Bilh smo v stiski ene izmed največjih depresij, ki smo jih kdaj doživeli. Nevarnost je bila tako velika, da bi se sama razlika med povpraševanjem po delavcih in velike zalogo delavcev na razpolago ugnjala pritisniti mezde na tako nizino, da bi se resno poslabšal naš življenjski standard in radikalno sprememila vsa naša gospodarska zgradba. Narod se je priboril izpad te krize nezaposlenosti, in danes povpraševanje po delavcih praktično odgovarja ponudbi. Povrnili smo se k normalnosti, kar se tiče zaposlenosti. Ali napravili smo presenetljivo iznajdbo, da normalnost v Ameriki pomenja približno milijon in pol delavcev izven vsake plačilne liste.

"Treba torej, da rešujemo dva problema: da preprečimo ponovitev take krize nezaposlenosti, ki provzroča brezdelje petih do šestih milijonov delavcev, in da znižamo število naših delavcev, ki so vsak dan brez zaslužka.

"Mi razpolagamo z močnim sredstvom za rešitev obeh teh vprašanj; to sredstvo je United States Employment Service (federalna posredovalnica za delo), katera bi — da je le popolnoma organizirana in opremljena — lahko vedno imela svoje prste na utripalnici borze dela. Tekom minolega leta je ta posredovalnica v zvezi z drugimi sodelujočimi ustanovami dokazala svojo učinkovitost. Tekom minolega leta se je vpisalo pri posredovalnici 2,500,000 delavcev, ki so iskali dela, in priskrbel je delo približno 1,500,000 izmed teh brez vsakega stroška za delavca ali delodajalca. Njena koris' in potreba po daljnjem razvoju je očitvidna.

"Vzroki brezdelja med našimi delavci kličejo po takojšnji pomoči. Industrijski boji in nezaposlenost nudijo sovražnikom države prilika, ki so njim preugodne, da bi jih prezrli. Kjerkoli so si delavci in delodajalci v laseh, in kjerkoli se ljudje prisiljeni v brezdelje, tam se nudi prilika brezvestnemu delodajalcu z njegovimi najetimi pazniki in plačanimi pretepači. Tam tudi ultra-radikalni elementi najdejo zrele razmere za svoje prizadevanje. Oba pretila državni preobrat, ker propovedujeta zaničevanje zakona in reda in s tem, da vzbujata strast in sovraštvoy, pospešujeta svoje nauke o nasilju in krvoprolitju. Te stvarj tvorijo nevarnost za ves naš narodni obstoj, one grozijo podlaga naše vladavine. Nj večje dolžnosti na naši strani, kot da se obvarujemo pred temi nevarnostimi.

Secretary Davis priporoča, da bi moral delavec za časa krize biti pripravljen sprejeti delo tudi pri drugih obrtih poleg svoje lastne stroke. V tem pogrebu pravi:

"Dozdeva se, da nas izkušnja minolega leta uči, da ne gre toliko za vprašanje resničnega pomanjkanja zaposlenosti, pač pa bolj za nespretnost ameriškega delavca, da bi se prilagodil spremenjenim razmeram. Mj pripoznavamo, da je ameriški rokodel-

lec dosegel svoje visoko stališče vsled specializacije, ali s tem, da smo se specializirali, smo dozdnevno pozabili, da je tudi drugih vrst dela poleg one stroke, na katero smo se navadili. Jaz bi bil zadnji, ki bi priporočal, da naši strokovni rokodelci postanejo neka vrste delavci za vse in za nič, ali toplo bi priporočal vsakemu nezaposlencu, da naj se potrudil prilagoditi drugi vrsti dela, ako ni dela v njegovi stroki. Ni dvombe, da izurjen rokodelce zna delati tudi kaj drugega, ako le hoče, ali moja izkušnja je ta, ko je prisiljen v brezdelje, on zavrača misel, da bi iskal drugo dela, in to iz enega ali več razlogov. Morda ne bo v stanju zagotoviti si ravno tako visoko plačo, morda se boji, da bi vsled tega trpelo njegovo dobro ime v lastnem poklicu. Imamo tudi takovane sezonske zaposlenosti, kjer se vrstijo prestedki nezaposlenosti, ali v teh poklicih so plače navadno višje, tako da se delavec more zavarovati proti sezoni brezdelja.

"Federalna posredovalnica za delo kot vsenarodna organizacija je v stalnem stiku s splošno situacijo po vsej državi. Le da so ti stiki žalibog omejeni vsled neznanosti budžeta. Urad za posredovanje dela pa bi moral biti središčne ne le za dajanje informacij, ampak tudi konstruktivnih nasvetov v gori navedenih smereh."

Razkosanje našega Primorja.

GOROSTASNOSTI UPRAVNE RAZDELITVE JULJSKE BE NEČIJE.

Rim. — Novo pridobljene province so postavljene tako-le:

1.) Provincja Trident s glavnim mestom Tridentom obsega Trentin in Alto Adige z deseti-mi okraji.

2.) Zadar, z enim okrožjem.

3.) Furlanijo, z Vidmom kot glavnim mestom in sledečimi okraji: Tolmezzo, Celad, Pordeone, Gorica, Gradiška in Tolmin. K okraju Tolmezzo spada Kanalska dolina pri Trbižu. — Ogled ostane pri Furlaniji, ostala obsežna cona z Gradezem pa pripade novi provinci Trst.

4.) Provincija Trst z glavnim mestom Trst in okraji: Trst, Postojna. Poleg spadajo sodni distrikti Tržič, Opčina-Gradeč, Milje, politično glavarstvo Postojna (razen sodnih okrajev Bistrica in Vipava) ter sodni okraj Sežana razen občin: Mavkinje.

Slivno, St. Polaj in Nabrežina od sodnega okraja Komenskega. — Komenski okraj pripade Furlaniji, Bistriški pa Istri.

S to razdelitvijo je rimska vlada rešila problem, da razbije kompaktno maso jugoslovanskega prebivalstva v Primorju.

Dekret o novih provincah je bil danes, kralju predložen v podpis.

RAZBURJENJE V GORICI.

Gorica, 5. januarja. Tu je bil včeraj velikanski protestni shod proti priključitvi Goriske k provinci Videm (Udine). Vse trgovine so zaprte, hiše v črnih zastavah. Obhoda se je udeležilo vse prebivalstvo, fašisti, nacionalci, popolari, socialisti, komunisti. Na čelu spreda, v katerem je bilo nad 15 tisoč ljudi so nosili velik lesen križ s copato na vrhu. Na sredi je bil pritrjen kos trde polente, ob straneh pa sta bila privezana po eden slanik. Po mestu so bili razširjeni letaki: Naša Gorica obsojena na smrt! V mestu vlada silno razburjenje. Celo fašisti so hudo primirani. Povsodi se čuje kletvica na Rim. Prebivalstvo pa se seveda boji in ne upa z besedo glasno na dan. Vse je globoko potrto, ker je bodočnost mesta uničena. Vlada utemeljuje svoj ukrep z nacionalističnimi argumenti — toda niti najbolj zagriženi Italijani ne priznajo tehtnosti tega utemeljevanja.

THE W-K DRUG CO. St. Clair, vokal Addison Rd. Edina slovenska lekarna v Clevelandu.

Mi izpolnjujemo zdravniške recepte točno in natančno.

JOHN KOMIN, Lekarinar.

Preženite bolečino! Okorelo ramo, otrpela noga, nategjen sklep — vse to spremlja BOLEČINA. Toda vdrgnite nekoliko PAIN-EXPELLERJA

na bolečo površino, in bolečina bo hitro izginila. Pain-Expeller in bolečino sta si sprotan sovražnika.

Dobite je danes sklenico pri svojem lekarnarju, 85c in 70c. Glejte, da bo na zavojku tvorniška znamka SIDRO. Zavržite vse ponarede.

F. AD. RICHTER & CO. 104-114 South 4th St. Brooklyn, N. Y.

Dnevnik Enakopravnost

JE LAST SLOV. DELAVCEV, KATERI SO GA PRIČELI IZDAJATI ZA NAPREDEK SLOV. NASELBI NE V CLEVELANDU IN DRUGOD.

JE NAJBOLJ RAZŠIRJEN LIST v Clevelandu in oglaševanje v tem listu je uspešnejše kot v kateremkoli drugem listu. Trgovci naj upoštevajo delavski list, ker tudi oni so odvisni od delavcev. Zato naj oglašajo v listu, kateri je njih lastnina.

DRUŠTVA SE BODO POVZDIGNILA na članstvu, ako bodo oglašala v našem listu. Dokazano je, da je en sam oglas pripomogel, da so bile društvene prireditve polnoštevilno posetene.

TISKOVINE VSAKE VRSTE izdeluje naša tiskarna. Priporočamo društvom, trgovcem in posameznikom, da kadar potrebujete tiskovine izročite delo nam, ako hočete imeti isto lično izdelano in po nizki ceni.

DELAVCI NAJ VEDNO IN POVSOD podpirajo one, kateri podpirajo njih podjetje. Pri nakupovanju potrebščin naj povedo, da so videli oglas v "Enakopravnosti".

"ENAKOPRAVNOST" KOT DNEVNIK, bo vedno deloval za koristi in povzdigo slov. naroda, v kulturnem ali gospodarskem oziru. Ako se niste naročeni, se naročite takoj, ker dolžnost napram samim sebi vas veže, da podpirate ono, kar je v vašo korist.

"ENAKOPRAVNOST" bo v sporih med delom in kapitalom, vedno na strani delavstva. Ne bo se vas izdalo, kot to napravijo listi, katere lastujejo privatniki. Naš napredek je v vašo korist, zato je potrebno, da podpiramo eden drugega.

Ameriško -- Jug. Tiskovna Družba

Princeton 551. 6418 St. Clair Ave.

Sezite poknjigi

Razkrinkani Habsburžani

katero je izdala Ameriško-Jugoslovanska Tiskovna Družba. Knjigo je spisala grofica Larich, bivša dvorna dama na Dunaju. V knjigi opisuje vse podrobnosti vladajoče habsburske klike, kakor tudi smrt cesarjeviča Rudolfa. Knjiga je jake interesantna in priporočamo rojakom, da si jo takoj naročijo. Cena knjige je samo 60c

Served in Homes of Good Taste. Imported from France. WE ARE DISTRIBUTERS OF "GARRETT'S" COGNAC, VIRGINIA DARE VERMOUTH, SPECIAL PRICE \$1.25 PER 12 QUARTS. WRITE FOR OUR LATEST CATALOGUE. ASK ABOUT OUR VINOBAR. IT IS GREAT! MONTREAL BOTTLERS CORP. 129 E. 52nd St. N. Y. CITY

DR. L. E. SIEGELSTEIN. Zdravljenje krvnih in kroničnih bolezni je naša specialiteta. 308 Permanent Bldg. 746 Euclid ave. vokal E. 9th St. Uradne ure v pisarni: od 9. zjutraj do 4. popol. od 7. ure do 8. zvečer. Ob nedeljah od 10. do 12. opoldne.

J. S. Widgoj SLOVENSKI FOTOGRAF. 489 EAST 152nd STREET, COLLINWOOD. Izdeluje vsakovrstne slike: poročne, družinske in otročje slike po najnovejši modi in po nizkih cenah. Za \$4.00 en dučet slik in po vrhu vam naredim še eno veliko sliko zastoj. Predelujem tudi z malih slik na velike. Odprto vsak dan in tudi ob nedeljah. — Se priporočam cenjenemu občinstvu. Držite se domačega podjetja. VSE DELO JE GARANTIRANO!

ANTON USS 6311 Superior Ave. ŽENSKI & MOŠKI KROJAČ. ČIŠČENJE, LIKANJE IN POPRAVLJANJE OBLEK. Predelavanje ženskih oblek, naša specialiteta. Tudi predelavanje kožuhovin.

Clevelandske novice.

V Star gledališču imajo ta teden predstavo "Mary's Room Mates". Varnostnemu direktorju Martinecu je prišlo na uho, da so igralke, posebno Mary, ki ima glavno vlogo, prelahko obležene za zemsko vreme. Kot dober in sočuten človek je poslal policijskega prosekutorja Gibbonsa in sarženta Armstronga, da gresta pogledal omenjeno predstavo in se prepričata, če je kaj resnice na govoricah. Šla sta in pogledala. Pravijo, da sta prišla nazaj rečta kot puščica. Le oči sta malo povešala. Mary je res zelo, zelo pomanjkljivo oblečena, sta rekla oba, toda podrobneje se v kostum nista spuščala, rekli, da v nobenem slovarju ni besed, s katerimi bi ga mogla nermerno opisati. Po vrhu tega pa je plesala še "šimi" na tako zapeljiv način, da policajca nista mogla baje prestajati več kot do konca prvega dejanja. Martinec je sedaj poklical poredno Mary je sebi ter ji naročil, da se v prihodnje malo bolje zavaruje proti prehladu in da naj bo malo manj "izrazita", kadar pleše "šimi", ker drugače da ji bo v Clevelandu ostalo prevroče zanj.

V pondeljek je izjavilo sedem jezerskih kapitanov pred direktorjem Lamborn, da je novi Superior viaduct zapreka plovi. Zaslišanje je odredil vojni tajnik Weeks, na katerega je prišlo več pritožb od Lake Carriers Association. Pod mostom ne more skozi nobena ladja, ki je več kot 550 čevljev dolga in ker se gradi čimdalje več velikih ladij, bo postala Cuyahoga reka brez pomena za plovo. Zaslišani so vsi izjavili, da bi se moralo odstraniti oporo, ki drži kvišku srednji obok mostu. To bi seveda pomenilo odstranitev celega mostu.

V petek se vrši v Božeglavovi dvorani generalna skušnja vseh igralcev dram. dr. Ivan Cankar, ki nastopijo v igran "Stara mesto mlade" in "Begunka." Pričetek ob 7. uri zvečer. Bodite vsi prav gotovo navzoči.

Dognalo se je, da je deklica 16-letna Zira Marković, po poklicu modistka. Iz pisma, ki se je našlo pri njej, je razvidno, da je šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni. Policija je mnenja, da je bila deklica dogovorjena s svojim ljubavnikom, 18letnim trgovskim pomočnikom Milanom Marinom, ki je najbrže ustrelil svojo ljubico, sam pa je izgubil korajžo in pobegnil. Marin je bil aretiran, vendar odklanja vsako krivdo, češ da ni vedel za namero svoje ljubinke. Preiskava se nadaljuje.

Izšla je izvirna slovenska povest "IZ ZAPEŠKE GLOBELI" Spisal Zvonko Novak CENA KNJIGE JE \$1.50. Naročiti jo je na naslov: Zvonko Novak 2247 So. Central Park Avenue, Chicago, Ill.

MALI OGLASI

SLUŽBO DOBI slovensko dekle za splošna hišna opravila. Poizve se na 1196 Norwood Rd. (19)
FARME napredaj! Naznanjam, da imam vsakovrstne farme napredaj od 10 do 180 akrov velikih; z vso opremo; ob tlakovani cesti. Zamenjajo se tudi za hiše v mestu. Več pojasnila dobite pri Mike Udovich, R.D. 5, Box 46, Painsville, O. (20)
FARME NAPRODAJ. Jaz imam nekaj resnično dobrih farm po zelo ugodnih cenah od 10 do 100 akrov. J. F. Porter, 319 Main St., Ashtabula, Ohio. Telefon Ashtabula 2550-R. (25)
IŠČEJO SE TEŽAKI za stalno delo. Dobra plača. Zgleda se pri DIALOSKY BROS. CO., 8120 Kinsman Rd.
SOBA SE odda v najem; elektrika in kopalnice. Vprašajte na 6206 Edna Ave. (20)
DVA FANTA se sprejemata na stanovanje s hrano ali brez. Kopalnice, in elektrika, 1248 E. 59 St. (21)
DEKLE dobi službo za opravljanje hišnih opravil. Naslov se izve v uradu tega lista.
POCENI SE PRODA GROČERJA s celo zalogo in opremo. Vpraša se na 697 East 152nd Street.
IŠČE SE DOBRO IZURJENA SIVILJA. Delo dobi takoj. Oglasite se na 15802 Waterloo Rd., Collinwood. (21)
OPREMLJENA SOBA kopalnice in elektrika, se odda za enega fanta ali dekla na 13501 Eaglesmere Ave., blizu Kuhlman car shop. (25)
HIŠE - FARME LOTI!
Hiša 9 sob, za 2 družini; gasi, elektrika, kopalnice, velik lot; cena \$4,800.00. Gotovine \$1,400.
Hiša 7 sob za 2 družine; gasi, elektrika, kopalnice, velik lot; Cena \$4,500.00, gotovine \$1,200. Enakih posestev imamo na izbero. Oglasite se takoj pri Collinwood Realty Co 15913 WATERLOO RD. J. KRALL & D. STAKICH. Imamo tudi več trgovin napredaj.

Ves Cleveland govori o --- Dr. WINFREY-U

Ravno dva tedna nazaj je izdal Dr. Winfrey največjo zobozdravniško ponudbo, kar jih je bilo še kdaj nujenih javnosti v Clevelandu. In danes je Dr. Winfreyovo ime povsod udomačeno in sicer zato — jaz sem računal, da če mi bo mogoče iztrgovati za \$250,000 zobozdravniškega dela v letu 1923, da bom lahko nastavlil nižje cene tako, da bi si idal lahko prav vsakdo popraviti svoje zobe, toda prizadevati si moram z vsemi močmi, da to dosežem, kajti drugače znam biti prisiljen umakniti medje znižane cene, če z mojim delom ne bom pokrival produkcijskih stroškov. Požurite se torej sedaj. Pomnite tudi to, da je vse Winfreyovo zobozdravniško delo ljамčeno

Winfrey's Bridge work table with prices for 1921 and 1922. Includes text: "Winfrey" Bridge work 1921 1922 1923 \$ 5.00 2.50 2.35 \$ 7.00 3.50 3.15 \$10.00 5.00 4.35

Posebnost za Januar Zlate čeljusti \$54.50. Includes text: "Winfrey" čeljusti \$11.35. Glejte kako so moje cene znižane. Med 1922 je stala moja \$25 čeljust \$12.50 Moja cena za 1923 samo \$11.35

Dr. C. C. Winfrey, zobozdravnik. Includes addresses: Urad na Broadway, Urad na Woodland, Urad na St. Clair, Urad na Scovill.

Iz stare domovine. Ljubavna tragedija. V zagrebškem Tuskancu bo našli predvčerajšnjim elegantno oblečeno mlado deklico mrtvo, poleg nje pa je ležal revolver.

Zahvala.

Ob priliki nenadomestljive izgube, ki nas je zadela vsled smrti drage soproge oziroma mame Matilde Starič izrekamo na tem mestu srčno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami ter spremili pokojno na pokopališče Calvaria v Newburg 15. januarja, 1923. Posebno se zahvaljujemo družinam Krnc in Remec ter g. Heleni Mali, kateri so nam stali tako zvesto na strani ob tej bridki uri, društvu Sv. Ane št 4 SDZ. in članicam, družini Zabukovec, družini Žibert in sestričini Angeli Mole za darovane vence in vdeležbo pogreba. Hvala tudi pogrebniku J. Želetu za krasno vodenje pogreba. Ti predraga in nepozabna soproga in mati pa spavaj mirno! Žalujoci ostali ANTON STARIČ IN OTROCI.

Advertisement for "Day by day in every way I am getting better and better" featuring a portrait of Emile Coue and translations in various languages including French, Spanish, Italian, German, etc.

VAZNO NAZANILLO IZ URADA DRUŠTVA CARNIOLA TENT 1288 T. M. Naznanja se vsem cenj. članom gori imenovanega društva, da se vršijo od sedaj naprej društvene seje v Ruže Božeglava veliki dvorani, na 6004 St. Clair Ave. in sicer kot dosedaj vsako drugo in četrto nedeljo dopoldan.

Advertisement for CIRCLET beer, featuring a woman in a swimsuit and the text "CIRCLET MORE THAN A BEER".

Advertisement for Vlahov Grenčica wine, featuring a bottle and the text "Vlahov ZELODČNA GRENČICA".

Advertisement for Gramofonske plošče (Gramophone records) by Wm. Sitter, located at 3805 St. Clair Avenue.

Cleveland "postaja boljši" v 25 raznih jezikih. Zgornja slika, ki nam jo je iz prijaznosti posodil "The Cleveland Press," predstavlja avtorja avtosugestije, Emila Coue-a, o katerem smo v našem listu že več pisali. Na sliki tudi vidite izrek: "Od dne do dne sem boljši in boljši v vseh ozirih" prestavljen v 25 različnih jezikov, ki se jih govori v Clevelandu. Slovensko prestavo je preskrbel naš list.